

Авторската музика на Валери Пастармаджиев - съвременни подходи

Филмите с историческа тематика винаги са били примамлива тема за българските кинотворци. Нещо повече - едни от най-епичните и обичани филмови ленти в историята на българското кино са именно историческите филми: „Хан Аспарух” - трилогията на Людмил Стайков, „Мера според мера” на Георги Дюлгеров и „Време разделно” - отново на Людмил Стайков.

Паметна ще остане и сътворената музика от композиторите към трите екранни постановки: Симеон Пиронков свързва името си с една от най-гледаните кинопродукции „Хан Аспарух”, Божидар Петков е авторът на музиката към филма „Мера според мера”, а Георги Генков - на „Време разделно”. И тримата са доказани творци в много музикални жанрове, а големият им опит несъмнено влияе върху постиженията им в екранното изкуство.

Винаги са ме вълнували въпроси, на които търся конкретни отговори: - „Как биха се справили млади композитори, които тепърва трупат своя опит в игралното и документално кино, с трудната за осмисляне и творчески задължаваща историческа тематика?”, „Какъв ще е техният авторски подход към избора на музикалната визия”, „Предварителното им „класическо” музикално образование ще ги доведе ли до нови звукови открития, адекватни на съвремието” и т.н.

В този ред на мисли, пред съвременните композитори на филмова музика, които се впускат в това творческо начинание, се изправя едно огромно предизвикателство - как точно да бъдат едновременно приемници на

традицията и да имат свой уникален и съвременен поглед към историческата тематика.

Валери Пастармаджиев създава своя музика към цяла поредица документални филми, които третират различна проблематика. Но въпреки широката панорама от разнороден тематизъм в сценариите на тези филми, в неговото творчество може да се забележи известно пристрастие към историческата събитийност, да се усети активитета на творческите му нагласи и музикално вдъхновение, когато твори в жанра на историческата кинодокументалистика. Той е от онези млади композитори, които предпочитат да гледат през призмата на съвремието, но с подчертано ново и различно светоусещане, на тази постоянно присъстваща във филмите важна тематика. В създадената от него музика традицията се представя пречупена през всичките възможности, които днес ни предоставя богатият инструментариум и интерактивната техника на композиране.

Моята задача е да рецензирам два документални филма с негова авторска музика на историческа тематика. Това са филмите: „Ботевград: Битката на героя и предателя” и „Сливница: Капитаните печелят срещу Генералите” . Режисьор и на двете филмови продукции е Степан Поляков.

“По света са се водили и се водят много войни. Ще се водят още. Може да спечелиш битката и да изгубиш войната. Може да си изгубил битките и да спечелиш войната” - с тези думи започва филмът "Ботевград: Битката на героя и предателя", на фона на възстановка на историческа битка.

Подходът на Пастармаджиев към сценарното развитие е от една страна класически - драматично-епичната музика, с която филмът започва, е мислена като симфоничен откъс. От друга страна, в създаването на своята музиката авторът е ползвал и помощта на съвременните средства за звукозапис, сред които и семплирани симфонични звуци. Впрочем, известно изясняване за

творческата му концепция и осъществените от него разнородни творчески похвати в музиката ни дава негова публикация - обзорната статия „За музикалната среда в документалния филм (представяне на културноисторическо наследство)“, издадена в сп. „Българско музикознание, бр. 3, с. 60-73, 2019 г.

„Развитието на новите технологии и навлизането им с огромна скорост както в медийната среда, така и в ежедневието, дава възможност за нови творчески подходи при представянето на човешки съдби и важни моменти в тях и на исторически събития. С течение на времето се доказва, че възприемането на визуалното изображение е много по-лесно, въздейства на аудиторията директно и още по-емоционално, когато е съпроводено с подходяща музика. Именно това въздействие на музикалната среда може да се използва като инструмент при представяне на аудиовизуална продукция, свързана с опазване и съхраняване на културноисторически ценности“¹ - пише Валери Пастармаджиев, правейки заключение в статията си.

Още един ключ към неговата музиката е факта, че в своята преподавателска дейност той също и в пълна степен се ползва от съвременните достижения на музикалния софтуер. От друга страна важно е припомнянето, че във всеки педагогически подход в центъра на всичко стои човекът: „Както в образователния процес като цяло, така и в обучението по музика, ролята на преподавателя е ключова за употребата на софтуерни приложения, независимо от препятствия пред използването на новите технологии в някои учебни заведения. В обучението с информационни и комуникационни технологии те могат да са от полза в това да помогнат на студентите да развият своята

¹ 1. Пастармаджиев, В., „За музикалната среда в документалния филм (представяне на културноисторическо наследство)“, Българско музикознание, бр. 3, с. 60-73, 2019 г.;

музикалност или да подобрят уменията си за нотиране и способността да четат ноти”.²

Тези отправни точки ни дават ясна представа за творческата концепция на Пастармаджиев когато сътворява своята музика за исторически филми: класически подход, с избирателна употреба на съвременни технологии, без да се игнорира факта, че в центъра на всичко стои твореца. И той, със своята естетика, базирана на собственото му светоусещане и на проучването на културното ни наследство, е личност, способна да пречупи всичко това през призмата на съвременността.

Последният подход на Валери Пастармаджиев е свързан именно с проучването на историческото наследство. Ето какво споделя композиторът за работата си по филма на Поляков „Ботевград: Битката на героя и предателя”:

„Проучванията, които следваше да бъдат направени, са свързани с: времето, за което се отнася самата история; етническите особености на замесените личности и държавности; стиловите особености на музиката от историческото време в контекста на отделните кадри; избора от музикални инструменти”.³

Обобщавайки работата на Валери Пастармаджиев към историческите документални филми "Ботевград: Битката на героя и предателя" и "Сливница: Капитаните печелят срещу Генералите" можем ясно да направим следните изводи и обобщения:

- **композиторът не се притеснява да използва съвременни технически средства, но те са подчинени на общия замисъл, а не са самоцел;**

² 2.Пастармаджиев, В., „Възможности за използването на софтуер при обучението по солфеж“, Галерия на думите <http://galerianadumite.bg/index.php/vzmozhnosti-za-izpolzvaneto-na-softuer-pri-obuchenieto-po-solfezh/>, 2018 г.;

³ .Пастармаджиев, В., „За музикалната среда в документалния филм (представяне на културноисторическо наследство)“, Българско музикознание, бр. 3, с. 60-73, 2019 г.;

- *авторът избира музикалните си решения след задълбочени исторически проучвания, базирани на културно историческото ни наследство;*
- *авторът успява да подчини използваните изразни средства - модерни и традиционни, пречупвайки всички умения и проучвания през собствената си творческа призма.*

Като имам предвид активната творческа позиция на Валери Пастармаджиев в областта на кинопродукциите, доказано успешната му композиторска дейност и техническа подготвеност за съчетаване на класически подходи с нови технологични решения, смятам че неговите творчески хоризонти разкриват широка перспектива за авторското му утвърждаване във визуалните жанрове.